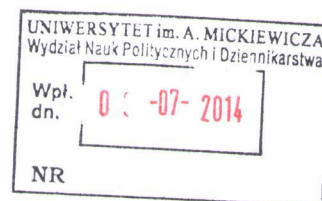

prof. dr hab. Artur Nowak-Far
Kolegium Ekonomiczno-Społeczne
Katedra Prawa Europejskiego
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Warszawa, 6 lipca 2014 r.

RECENZJA

osiągnięć naukowych

Pana dr. Ireneusza Krasia

sporządzona w ramach postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych
w dyscyplinie nauki o polityce

1. Ocena osiągnięć naukowo-badawczych Habilitanta

1. 1. Opracowanie wskazane jako główne osiągnięcie naukowe Habilitanta

Jako swoje główne osiągnięcie naukowo-badawcze Pan dr Ireneusz Kraś przedstawił pracę pt. *Rola Narodowego Banku Polskiego w polityce gospodarczej Polski w latach 1997-2010*. Jest to istotnie opracowanie, które może być atutem w Jego staraniach o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce. Przedstawia ono zagadnienie istotne dla kształtu współczesnej polityki gospodarczej – elementu jej instytucjonalnej obudowy, w zakresie, w jakim odnosi się ona do jej istotnego komponentu, jakim jest polityka pieniężna. Ta w państwach Unii Europejskiej prowadzona jest przez niezależne (w kontekście art. 130 TFUE) banki centralne. Praca Pana dr. Ireneusza Krasia dotyczy w tym zakresie Narodowego Banku Polskiego, w sensownie wyznaczonym okresie od 1997 r. (tj. od momentu uchwalenia nowej Konstytucji RP oraz ustawy o Narodowym Banku Polskim) do 2010 r. (w którym zakończyła się druga kadencja Rady Polityki Pieniężnej). Hipotezą pracy pt. *Rola Narodowego Banku Polskiego w polityce gospodarczej Polski w latach*

1997-2010 jest, że „przez działania prawno-instytucjonalne następuje wzrost znaczenia Narodowego Banku Polskiego w polityce gospodarczej państwa” w zakresach i w aspektach ściśle przez jej Autora określonych, tj. w szczególności w odniesieniu do stabilizacji systemu instytucjonalnego państwa, stabilizacji jego systemu finansowego, w zakresie relacji z innymi instytucjami mającymi wpływ na politykę gospodarczą, a także w aspekcie zwiększającej się przez to legitymizacji i demokratycznej odpowiedzialności NBP. Jest to – moim zdaniem – hipoteza nieoczywista, ważna z punktu widzenia naukowego, a przez to warta weryfikacji w toku analizy zważywszy na szerokie spektrum przedstawionej w pracy analizy. Ta zaś jest przeprowadzona zgodnie z modelem, którego zasadnicze założenia są w pracy dobrze przedstawione i wyjaśnione – co uważam za przejaw naukowej dojrzałości Habilitanta. Praca składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów merytorycznych oraz zakończenia. Z rozdziałów merytorycznych dwa pierwsze są swoistym wstępem do analizy, niewnoszących zasadniczo nowych treści do poznania przedstawianego zagadnienia usytuowania ustrojowego NBP wobec innych podmiotów odgrywających rolę kształtujących, formułujących i wykonujących politykę gospodarczą w Polsce. Nowe ujęcia i treści zawierają za to trzy dalsze rozdziały pracy, które przedstawiają rozległą analizę pozycji NBP, przede wszystkim w ujęciu funkcjonalnym – co jest, moim zdaniem, najlepszym podejściem do zagadnienia, osadzonym w teorii Ronalda Coase’a (przez Habilitanta w pracy jednak nie przywołanego i raczej mu nieznanego).

W takim ujęciu opracowanie pt. *Rola Narodowego Banku Polskiego w polityce gospodarczej Polski w latach 1997-2010* odnosi się także do istotnych zagadnień wyboru ram instytucjonalno-funkcjonalnych NBP, w tym relacji pierwszorzędного celu statutowego utrzymania stabilności cen do celu drugorzędного, jakim jest wspieranie polityki gospodarczej rządu, a także stabilności finansowej. Słusznie w przyjętym podejściu analitycznym, kontekstem tego rodzaju analizy są również założenia instytucjonalne typowe dla banków centralnych państw UE – w szczególności założenie jego niezależności, jak również możliwości pośredniego, a nawet bezpośredniego wpływu regulacyjnego na niektóre z nich. Ta bowiem jest dobrym, użytecznym kodem, który znacząco wpływa na relacje każdego takiego banku centralnego z jego interesariuszami, w tym w szczególności interesariuszami instytucjonalnymi. Kompetentna interpretacja politologiczna tych relacji (ich determinant, treści i konsekwencji) jest silną stroną opracowania Pana dr. Ireneusza Krasia, zwłaszcza dlatego, że sformułowane w tym kontekście argumenty wykorzystuje także do odpowiedzi na pytanie o skuteczność Narodowego Banku Polskiego jako instytucji odpowiedzialnej za istotną, monetarną, część polityki pieniężnej.

Praca pt. *Rola Narodowego Banku Polskiego w polityce gospodarczej Polski w latach 1997-2010* ma charakter multidyscyplinarny. Łączy bowiem argumentację i refleksję stanowiącą rezultat zastosowania metodologii nauk politycznych, ekonomii i prawa, a w pewnym (acz nieznacznym) stopniu także analizy socjologicznej. W moim przekonaniu multidyscyplinarność jest atutem prac naukowych, choć – w przewodzie habilitacyjnym – wymaga zachowania zasadniczych cech metody właściwych tej dziedzinie i specjalności, w której ma być w danym przypadku nadany stopień naukowy. W tym przypadku zachowano konieczny substrat analizy zjawisk politycznych oraz ich politologicznej analizy.

Wadą przedstawionej pracy jest to, że opiera się ona w dominującym stopniu na polskiej literaturze przedmiotu. Jest to w znacznym stopniu uzasadnione, skoro praca dotyczy Narodowego Banku Polskiego. Wadą staje się wtedy, gdy analiza dotyczy zjawisk i prawidłowości ogólniejszych (np. kwestii niezależności banku centralnego), które – jako problemy badawcze – obecne są także w naukowej literaturze światowej. W pracy Pana dr. Ireneusza Krasia opracowania tego rodzaju pojawiają się rzadko, wręcz sporadycznie. Znacząco zawęża to wymiary przedstawionej w opracowaniu analizy oraz nie pozwala na wejście w poważną dyskusję naukową z argumentami w światowej literaturze przedmiotu prezentowanymi.

Ogólna ocena tej pracy musi być jednak pozytywna, gdyż jest to opracowanie ciekawie wpisujące się w rozwijany obecnie na gruncie nauk politycznych nurt tzw. ekonomii politycznej. Przez zastosowanie metodologii właściwej tym naukom, opracowanie pozwoliło na przedstawienie wielu znanych zagadnień dotyczących funkcjonowania NBP w nowym świetle, a przez to wysnucie naukowo „świeżych” wniosków – w zasadzie weryfikujących pozytywnie hipotezę badawczą pracy, jednak przy pozostawieniu pewnej jej części jako takiej, której pozytywnie zweryfikować się nie da. W tym kontekście Pan dr. Ireneusz Kraś słusznie zauważa, że przyczyną tej komplikacji jest idiosynkratyczna natura relacji poszczególnych obszarów oddziaływania polityki pieniężnej wobec siebie nawzajem, jak również zmienny w czasie zakres legitymizowanych w systemie politycznym oczekiwań wobec banku centralnego (obecnie dotyczących w szczególności stabilizacji systemu finansowego). Nowym wątkiem analizy przedstawionym w ocenianej pracy jest również sformułowanie prognoz dalszego ukształtowania pozycji instytucjonalnej NBP – i to w ujęciu wieloscenariuszowym, w którym dodatkowo wybijają się argumenty formułowane z punktu widzenia nauk politycznych. Warto podkreślić, że także i ta część pracy uwzględnia także istotne tu tło wynikające z członkostwa

Polski w Unii Europejskiej, a także uczestnictwa narodowego Banku Polskiego w niektórych funkcjonalnych i instytucjonalnych formułach unii gospodarczej i walutowej (w zakresie wynikającym ze statusu Polski jako państwa z derogacją traktatową w tym wymiarze). Pozytywną cechą ocenianej pracy jest również sformułowanie znacznej liczby wniosków dotyczących zmian koniecznych w odniesieniu do opisywanego systemu wzajemnych powiązań NBP z jego otoczeniem instytucjonalno-funkcjonalnym, jak również regulacji samej treści prowadzonej przez niego polityki, jak też jej zasadniczych ram. Na pozytywną ocenę zasługują także wspomniane w ocenie alternatywne prognozy oraz wnioski *de lege ferenda*.

1. 2. Ocena ogólna głównego osiągnięcia naukowego Habilitanta

Praca Pana dr. Ireneusza Krasia pt. *Rola Narodowego Banku Polskiego w polityce gospodarczej Polski w latach 1997-2010* (wyd. AJD, Częstochowa 2013), przedstawiona przez Niego jako Jego główne osiągnięcie badawcze i istotnie podsumowująca Jego dotychczasowe badania w zakresie funkcjonowania polskiego systemu finansowego (i roli w nim banku centralnego), daje podstawy do poparcia wniosku o nadanie Mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce.

1. 3. Inne osiągnięcia naukowe Habilitanta: publikacje

Pan dr Ireneusz Kraś prowadzi badania w zakresie politycznych uwarunkowań polityki gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem roli w niej banku centralnego, integracji polityczno-gospodarczej w Unii Europejskiej, a także globalnego porządku politycznego i gospodarczego w świecie.

W pierwszym z wymienionych obszarów badań Habilitant opublikował 6 opracowań, z których:

- (a) 5 to artykuły naukowe (w tym 1 w języku angielskim, w czasopiśmie wydawanym w Polsce – „*Polish Political Science Yearbook*”),
- (b) 1 to rozdział w pracy zbiorowej (red. H. Cwiąg, Z. Cutter (red.), *Polska wobec zagrożenia ze strony Trzeciej Rzeszy*, Częstochowa 2012).

W odniesieniu do zagadnień integracji polityczno-gospodarczej w UE, Pan dr Ireneusz Kraś opublikował 14 opracowań, z których:

- (a) 1 własna redakcja naukowa pracy zbiorowej pt. *Instytucjonalny wymiar członkostwa Polski w Unii Europejskiej* (wyd. AJD, Częstochowa, ss. 215),
- (b) 2 rozdziały w pracach zbiorowych,
- (c) 11 artykułów w periodykach naukowych (w tym 1 w języku ukraińskim, w periodyku ukazującym się w Kijowie).

W zakresie trzeciego obszaru zainteresowań, tj. kwestii globalnego porządku politycznego i gospodarczego w świecie, Pan dr Ireneusz Kraś był współredaktorem naukowym 2 prac zbiorowych:

- (a) *Mechanika sceny międzynarodowej. Nowe wyzwania w nowej epoce*, red. I. Kraś, B. Matsili, M. Soja, Wyd. AJD, Częstochowa 2013, ss. 361,
- (b) *Biegunowość i dynamika sceny globalnej w pierwszej dekadzie XXI wieku*, red. I. J. Swieca, I. Kraś, M. Soja, Wyd. AJD, Częstochowa 2011, ss. 172.

W ujęciu statystyczny, dorobek Pana dr. Ireneusza Krasia opublikowany po uzyskaniu przez Niego tytułu doktora, obejmuje:

- (a) 1 monografię (pt. *Rola Narodowego Banku Polskiego w polityce gospodarczej Polski w latach 1997-2010*, Wyd. AJD, Częstochowa 2013, ss. 329),
- (b) 1 redakcję naukową pracy zbiorowej (pt. *Instytucjonalny wymiar członkostwa Polski w Unii Europejskiej*, Wyd. AJD, Częstochowa 2014, ss. 215),
- (c) 2 współredakcje naukowe prac zbiorowych (pt. *Mechanika sceny międzynarodowej. Nowe wyzwania w nowej epoce*, Wyd. AJD, Częstochowa 2013, ss. 361, z B. Matsilim i M. Soją oraz pt. *Biegunowość i dynamika sceny globalnej w pierwszej dekadzie XXI wieku*, Wyd. AJD, Częstochowa 2011, ss. 172, z J. Swiecą i M. Soją),
- (d) 4 rozdziały w pracach zbiorowych,
- (e) 15 artykułów w czasopismach naukowych (żadne nie uwzględnione w *Journal Citation Reports*),
- (f) 3 recenzje książek naukowych.

Wspomniane opracowania mają zazwyczaj postać artykułów albo rozdziałów prac zbiorowych, dotyczących istotnych zagadnień współczesnej rzeczywistości instytucjonalnej i gospodarczej. Podobnie jak praca wskazana jako najważniejszy element dorobku naukowego, są to opracowania, które w większości mogą być zaliczone do obszaru tzw. ekonomii

politycznej. Z analizy baz bibliometrycznych, w tym także bazy *google.scholar* wynika, że – mimo, że są w większości naukowo wartościowe – miały one wszystkie znaczenie raczej regionalne. Jako takie nie znalazły znaczniejszego odzwierciedlenia poza rodzimą uczelnią Habilitanta i jego bezpośrednim środowiskiem naukowym. Baza *google.scholar* odnotowuje tylko jedną publikację Pana dr. Ireneusza Krasia: jest to artykuł zatytułowany *Polityka kursu walutowego przed wstąpieniem do Unii Gospodarczej i Walutowej*, „Seminare. Poszukiwania Naukowe”, t. 28, Kraków-Piła-Warszawa-Wrocław 2010, s. 139-150.

1. 4. Inne osiągnięcia naukowe Habilitanta: uczestnictwo w projektach badawczych oraz w konferencjach naukowych

Pan dr Ireneusz Kraś był kierownikiem projektu badawczego pt. *Instytucjonalny wymiar członkostwa Polski w Unii Europejskiej*, w którym udział wzięli przedstawiciele ośrodków naukowych (placówek zajmujących się szeroko rozumianymi naukami politycznymi) z całej Polski afiliowanych w Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Polskiej Akademii Nauk, na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytecie im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytecie Rzeszowskim oraz w Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego w Warszawie. Rezultatem tego projektu był przegląd istotniejszych obszarów uczestnictwa Polski w UE w wymiarze obejmującym nie tylko rozwiązania instytucjonalne, ale również *stricte* materialne. Także tekst własny Pana dr. Ireneusza Krasia stanowiący rezultat projektu ma właśnie taką postać – w całym zbiorze Jego tekst ma przy tym charakter najbardziej przyczynkowy, dotyczy bowiem wpływu unijnych regulacji i rozwiązań z zakresu polityki publicznej na funkcjonowanie w Polsce branży turystycznej.

Habilitant zrealizował również indywidualny projekt badawczy pt. *Integracja polityczno-gospodarcza Unii Europejskiej* (2011-2012); brał także udział w projektach badawczych kierowanych przez inne osoby. Był to projekt pt. *System niepolarny w strukturze współczesnego świata* (2011) oraz projekt pt. *Między regionalizmem a globalizmem. Procesy stabilizacyjno-integracyjne oraz kryzysy w strukturze świata niepolarnego* (2010), w ramach którego Pan dr Ireneusz Kraś zorganizował konferencję (pt. *System niepolarny w strukturze współczesnego świata*, Częstochowa 24-25 października 2010 r.).

Habilitant wygłosił także 9 referatów na konferencjach (w tym jednej zagranicznej, zorganizowanej na Podkarpackim Uniwersytecie Państwowym im. Wasyła Stefanyka w

Iwano-Frankowsku na Ukrainie). W każdym z tych opracowań podejmował ważne i aktualne zagadnienia dotyczące integracji europejskiej, takie jak w szczególności przyszłość strefy euro, reakcja UE na światowy kryzys finansowy i wewnętrzny kryzys zadłużeniowy, infrastruktura bezpieczeństwa finansowego w UE oraz rola w niej banku centralnego, w tym – co wydaje mi się oczywiste, a przez to konieczne, kwestii funkcjonowania unii bankowej.

Pan dr Ireneusz Kraś brał również udział w komitetach organizacyjnych konferencji naukowych: dwu na Jego macierzystej uczelni oraz jednego poza nią - na Uniwersytecie Warszawskim (z partnerami w postaci Instytutu Europeistyki Uniwersytetu Warszawskiego oraz Katedry Prawa Europejskiego Szkoły Głównej Handlowej). Obecnie Habilitant jest członkiem bardzo prestiżowego komitetu organizacyjnego I Ogólnopolskiego Kongresu Europeistyki, który odbędzie się we wrześniu 2014 r.

1. 5. Pozostałe formy aktywności naukowej Habilitanta

Pan dr Ireneusz Kraś uczestniczył również w dwu komitetach o charakterze redakcyjnym: „Res Politicae”, wydawanym na Jego rodzimej uczelni (tu jest członkiem Rady Naukowej) oraz „Studiów Wschodnioeuropejskich” wydawanych na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie jest członkiem Rady Redakcyjnej.

1. 6. Ocena ogólna osiągnięć naukowo-badawczych Habilitanta

Przedstawione do oceny publikacje naukowe stanowią dowód stosunkowo żywego rozwijania zainteresowań naukowych Pana dr. Ireneusza Krasia mieszczących się w obszarze uprawianej obecnie w dziedzinie nauk politycznych tzw. ekonomii politycznej. W większości stanowią wartościowe analizy, odnoszące się do ważnych i aktualnych procesów integracji europejskiej w wybranym przez Niego obszarze badawczym. Z drugiej strony, wskazują na niewystarczającą, w niektórych stosunkowo wąskich obszarach, znajomość wiodącej literatury światowej – stąd np. w opracowaniach dotyczących ekonomicznych uwarunkowań rozszerzenia strefy euro brakuje odniesień do efektu Balassy-Samuelsona, czy do studiów Cukiermana, Giavazziego, Goodharda, Smaghi, i wielu innych w zakresie różnorodnych aspektów niezależności banku centralnego.

Istotnym problemem w ocenie tych opracowań jest ich mały rezonans - przynajmniej ten, którego miarą są wiodące wskaźniki bibliometryczne. Wskazuje on na niski poziom uznania osiągnięć Habilitanta w wymiarze ponadregionalnym. Na Jego korzyść w tym zakresie

przemawia jednak to, że swoim zasadniczo dobrej jakości publikacjami zasilił On właśnie regionalny obrót naukowy, przez co znacząco przyczynił się do jego ożywienia i nadania mu całkiem dobrego poziomu naukowego. Analogicznie należy ocenić również aktywność konferencyjną Pana dr. Ireneusza Krasia, choć w tym przypadku trzeba także zauważyć, że w ostatnim okresie poszerzył on spektrum swojej aktywności o przedsięwzięcia naukowe o skali ogólnokrajowej – co należy odnotować z uznaniem.

Wziąwszy to pod uwagę, jestem zdania, że inne niż osiągnięcie główne dokonania naukowo-badawcze Habilitanta, dają umiarkowanie silne podstawy do uznania ich za podstawę poparcia wniosku o nadanie Mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce. Za ostatecznie pozytywnym wnioskiem w tej mierze przemawia – moim zdaniem – uznana, silna regionalna pozycja naukowa Pana dr. Ireneusza Krasia, obiektywna solidność dominującej większości opublikowanych opracowań, a także zwiększająca się skala Jego aktywności na forach konferencyjnych.

2. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego Habilitanta

Pan dr Ireneusz Kraś ma znaczny dorobek dydaktyczny i popularyzatorski. W szczególności na uwagę w tej mierze zasługuje Jego udział w organizacji (jako sekretarz i koordynator) olimpiad Wiedzy o Polsce i świecie Współczesnym – począwszy do przygotowań (w 2012 r.) LIV. edycji tej imprezy. Habilitant był również promotorem 36 prac licencjackich, których obrony odbyły się na Jego rodzimej uczelni. Dowodem regionalnego uznania osiągnięć Pan dr. Krasia było włączenie Go do współpracy z biurem Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego, prof. Jerzego Buzka. Zaowocowała ona włączeniem się Pana prof. Buzka w szereg inicjatyw popularyzujących naukę zainicjowanych przez Habilitanta.

Z treści przedstawionej dokumentacji, obejmującej *curriculum vitae* oraz autoreferat wnoszę, że Pan dr Ireneusz Kraś ma znaczny dorobek dydaktyczny. Prowadził zajęcia ze znacznej liczby zróżnicowanych przedmiotów, i to w różnych formach kształtowania kompetencji. Prowadził bowiem wykłady i ćwiczenia z polityki gospodarczej, współczesnych międzynarodowych stosunków gospodarczych i finansowych, geografii gospodarczej, podstaw ekonomii, finansów państwa i samorządu terytorialnego, bezpieczeństwa ekonomicznego i z

Jego specjalności doktorskiej – socjologii. W tym zakresie, Jego działalność była doceniona, co znalazło wyraz w wysokiej ocenie uczestników zajęć (ocena średnia 4,79 w skali 5-stopniowej).

Uważam zatem, że dorobek Habilitanta w tym wymiarze jest znaczny, choć nierówny w ocenianych parametrach. Jego analiza wskazuje na silną pozycję Pana dr. Ireneusza Krasia w jego własnym środowisku naukowym, co pozwala Mu na podejmowania wiodących, niekiedy inicjujących działania dydaktyczne i organizacyjne, aktywności. Jednocześnie zauważam, że Pan dr Kras musi jeszcze popracować nad uznaniem w szerszej skali. Wziąwszy pod uwagę Jego znaczące osiągnięcia w wymiarze regionalnym oraz zauważalne włączanie się do organizacji przedsięwzięć o charakterze krajowym, wyrażam przekonanie, że obecnie owo uznanie jest wręcz „w zasięgu ręki”.

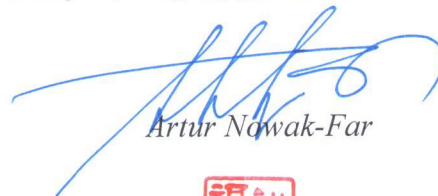
Dorobek dydaktyczny i popularyzatorski Pana dr. Ireneusza Krasia uważam za wystarczający do poparcia wniosku o nadanie Mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce.

3. Konkluzja ogólna

W oparciu o analizę dorobku naukowego Pana dr. Ireneusza Krasia stwierdzam, że - w moim przekonaniu:

- (a) przedstawiona przez Niego praca monograficzna pt. *Rola Narodowego Banku Polskiego w polityce gospodarczej Polski w latach 1997-2010* (Wyd. ADJ, Częstochowa 2013) daje podstawy do wystąpienia o nadanie Mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce,**
- (b) przedstawione przez Niego inne opracowania, w tym prace zbiorowe pod Jego własną redakcją naukową bądź redakcją wspólną z innymi redaktorami, jak również seria opracowań w postaci artykułów i rozdziałów w pracach zbiorowych, daje podstawy do wystąpienia o nadanie Mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce,**
- (c) podane przez Niego informacje dotyczące Jego osiągnięć dydaktycznych i organizacyjnych, w pełni uzasadniają wystąpienie o nadanie Mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce.**

W związku z tym uważam, że i ogólna ocena osiągnięć Pana dr. Ireneusza Krasia w odniesieniu do kryteriów określonych w ustawie oraz w Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia habilitowanego - choć nie w pełni w każdym wymiarze oceny – musi być również pozytywna, tj. uzasadniająca wystąpienie o nadanie Mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce.

Artur Nowak-Far

